Διέξοδοι στη μοναξιά του σύγχρονου ανθρώπου (Μοναχός Μωυσής Αγιορείτης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 21 Σεπτεμβρίου, 2006

"*Η μοναξιά δεν εξοβελίζεται μ' ευφυείς συνταγές ψυχολόγων, κοινωνιολόγων, συγγραφέων και κηρύκων. Θέλει προσωπικό αγώνα, εσωτερική τακτοποίηση, μετωπική σύγκρουση με την υπαρξιακή άγνωστη ταυτότητά μας, ανδρεία ενδοσκαφή προς ανεύρεση του πρωτόκτιστου κάλλους, ταπεινή προσκύνηση του Θεού, προς μαθητεία και βοήθεια, ειλικρινή και τίμια έξοδο προς συνάντηση των άλλων, με πνεύμα θυσίας, με διάθεση κατανοήσεως και παραδοχής, αλληλοσυμπληρώσεως και αλληλοβοηθείας.*"

Ειλικρινά, δυσκολεύομαι αρκετά, παρότι ίσως σας φανεί παράξενο, να πείσω τον εαυτό μου για την αξία μιας ακόμη ομιλίας. Φοβάμαι πως δεν θα πρωτοτυπήσω καθόλου, αν και γνωρίζω πως η αξία του λόγου δεν έγκειται στην πρωτοτυπία.

Ελπίζω στην υπομονή σας. Θα επιθυμούσα μέσα από μια σύντομη παρουσίαση της κατάστασης που σεις καθημερινά ζείτε, να σας υπενθυμίσω μερικά λόγια που πηγάζουν από παραθεωρημένα κείμενα θείας σοφίας και αγάπης. Θα χαιρόμουν να τα κατάφερνα να σας εμπνεύσω και να σας οδηγήσω σε μια διέξοδο, δίχως να προσπαθήσω να σας πείσω, σεβόμενος απολύτως τη θεόσδοτη ελεύθερη βούλησή σας. Θ' ανοίξουμε λοιπόν μαζί ένα παράθυρο για να ξαναδούμε τον κόσμο…

Ένα κόσμο πολύβουο, πολυπρόσωπο κι απρόσωπο, που τον διάλογο έχει υποκαταστήσει με μυριόστομη αντιφώνηση συνθημάτων και η μέθη του τον έχει κάνει μέσα στη μαζοποίηση να έχει χάσει την προσωπικότητά του και να κυριαρχείται από το συναίσθημα της αγέλης.

Στην πολυκατοικία δεν είναι γνωστοί όλοι οι ένοικοι. Στην πολυκατοικία χάθηκε η γειτονιά, που μοιραζόσουν το ψωμί κι οι πόρτες ήταν ανοιχτές. Οι σχέσεις εξαντλούνται σε μια καλημέρα μέσα στο ασανσέρ κι ένα τυποποιημένο και βιαστικό χαμόγελο δίνοντας τον λογαριασμό των κοινοχρήστων. Στις επαρχιακές πόλεις γίνεται φιλότιμη προσπάθεια να διατηρηθούν εθιμοτυπικές επισκέψεις και το

κουτσομπολιό.

Στο δρόμο σκουντουφλά ο ένας πάνω στον άλλο, στο λεωφορείο στριμώχνονται, στα κέντρα διασκεδάσεως δεν βρίσκεις θέση. Στο σχολείο, στο σπίτι, στο κατάστημα, παντού, κουβαλά ο άνθρωπος την πλήξη και την ανία του, πολλές φορές και δίχως να συνειδητοποιεί πλήρως κι η κατάσταση αυτή να έχει γίνει απλή συνήθεια δίχως και να απασχολεί πια. Οι καθημερινές ασχολίες δεν αφήνουν ποτέ μόνους τους ανθρώπους για να τα πούνε με τον εαυτό τους.

Η μοναξιά δεν εξοβελίζεται μ' ευφυείς συνταγές ψυχολόγων, κοινωνιολόγων, συγγραφέων και κηρύκων. **Θέλει προσωπικό αγώνα, εσωτερική τακτοποίηση, μετωπική σύγκρουση με την υπαρξιακή άγνωστη ταυτότητά μας, ανδρεία ενδοσκαφή προς ανεύρεση του πρωτόκτιστου κάλλους, ταπεινή προσκύνηση του Θεού, προς μαθητεία και βοήθεια, ειλικρινή και τίμια έξοδο προς συνάντηση των άλλων, με πνεύμα θυσίας, με διάθεση κατανοήσεως και παραδοχής, αλληλοσυμπληρώσεως και αλληλοβοηθείας.**

Έτσι η στείρα και πικρή μοναξιά του ανθρώπου μπορεί να μεταβληθεί σε γόνιμη πηγή, με ύδατα ανυπέρβλητης γοητευτικότητας και δυναμικότητας, εμβαθύνοντας στην ολότητά του κι ανακαλύπτοντας τις δυνάμεις του, την αυθεντικότητα του θεόμορφου προσώπου του.

Μόνο ο εσωτερικό **ισορροπημένος** άνθρωπος και τακτοποιημένος μπορεί να έχει αγαθές σχέσεις με τους άλλους, σχέσεις που άρχισαν με τη βοήθεια του Θεού, και του έδωσαν τη δύναμη γι' αυτή την κουβέντα με τον εαυτό του. Έτσι οι άλλοι γίνονται συλλειτουργοί στο μυστήριο της λειτουργίας της ζωής, όπου μεταλαμβάνουμε ο ένας του άλλου, με την προσευχή, τη φιλία, τον γάμο και παρηγοριόμαστε στο πολυκύμαντο αυτό ταξίδι της εφήμερης ζωής μας.

Φοβάσαι; Μη φοβάσαι να σκέφτεσαι τον Θεό. Πήγαινε στην εκκλησία και κάτσε σε μια γωνιά ήσυχος. Μόνο ο Θεός μπορεί να σε λυτρώσει από τους φόβους. Με συγχωρείτε που δυσκολεύομαι να είμαι αναλυτικός. Δεν νομίζω άλλωστε πως χρειάζεται. Πρέπει να νοιώσεις πως οι σχέσεις σου με τον Θεό είναι θέμα δικό σου, Παρότι είναι δύσκολο εντούτοις πρέπει να κοιτάξει να βρει κανείς ένα καλό πνευματικό οδηγό. Δε συμφέρει ν' ανοίγεις εύκολα την ψυχή σου στον καθένα. Η ψυχή του ανθρώπου είναι απύθμενο μυστήριο. Θα είναι πολύ τυχερός κανείς αν μπορέσει να βρει στη ζωή του ένα πρόσωπο που θα το σέβεται, θα το αγαπά και θα το εμπιστεύεται και με χαρά θα το ακολουθεί. Κι όσο νωρίτερα γίνει αυτό τόσο καλύτερα.

Την πρώτη θέση της καρδιάς μας καλείται να έχει ο Θεός. Οι άλλοι ας είναι μεσάζοντες της προσαγωγής μας σε Αυτόν ως παρρησία, εμπειρία, γνώση και

διάκριση έχοντες των μονοπατιών που οδηγούν σε Αυτόν και του φωτός που χύνει στους επικαλουμένους του.

Μα ποιος είναι αυτός ο Θεός, πάτερ μου, θα μου πείτε. Δεν τον είδαμε, δεν τον ακούσαμε, δεν αισθανόμαστε την ανάγκη του, είναι ίσως τόσο μακρυά... Ασχολείται μ' εμάς; Τι ανάγκη μας έχει; Τι μας θέλει; Και δίχως αυτόν δεν μπορεί να πάει καλά η ζωή μας όπως εκατομμυρίων ανθρώπων που τον αγνοούν; Εύκολα θα έλεγα ερωτήματα, φυσικά, ανθρώπινα, νεανικά, συνήθη. Στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία η ύπαρξη του Θεού μπορεί ν' αποδειχτεί με τη φυσική λογική. Μόνο γι' αυτό το δόγμα δεν θα μπορούσα να 'μια ποτέ καθολικός. Αν είχα τον Θεό σαν ένα άλλο σαν κι εμένα, έξω από μένα, μόνο που να είναι δυνατότερός μου, τότε θα ήμουν υποχρεωμένος να τον ξεχάσω. Αλλά κι ο Θεός δεσμοφύλακας, εφοριακός, εκδικητής και γέρος πλούσιος, που μας παρουσιάστηκε από συγγενείς, δασκάλους και κληρικούς θα θεωρούσα καθήκον μου να τον αψηφίσω τελείως. Ο Θεός δεν είναι αυτός. Είναι ανάγκη να πούμε πως ο άνθρωπος ούτε με τον Θεό θέλει να είναι, αλλ' ούτε μπορεί να ζήσει χωρίς αυτόν;

Ήρθαν δύο συνομίληκοί σας στο Άγιον Όρος, μ' έξαλλη κόμμωση κι αμφίεση. Δυσκολευόμενοι ανάμεσα σ' ένα μικρό ακροατήριο που «ξεναγείτο» κάθησαν διακριτικά στο τέλος και μας πλησίασαν. Σας μεταφέρω τις πρώτες κουβέντες του διαλόγου μας αυτολεξεί:

- Θα μπορούσαμε να σας ρωτήσουμε κάτι;
- Ευχαρίστως!
- Αν σας έλεγε κάποιος πως δεν υπάρχει Θεός τι θα του κάνατε;
- Τι θα του έκανα;
- Μάλιστα.
- Μήπως είναι δική σας η ερώτηση;
- Αν σας πούμε ναι;
- Αν σας πω κι εγώ πως είναι και δική μου;
- Δική σας; Εσείς, ένας μοναχός;
- Δεν πιστεύω στον Θεό που μας παρουσιάστηκε. Ένα Θεό άγαλμα, ξένο, μακρινό, απρόσιτο...
Μείναμε να κουβεντιάζουμε ώρες. Φεύγοντας την άλλη μέρα μου είπαν:
- Και μεις νομίζαμε άλλα...

Ναι, πολλοί νομίζουν άλλα. **Είναι ανέντιμο να μιλάς για κάτι που δεν γνωρίζεις**, να κατηγορείς το φως, τη ζωή, την αλήθεια, συ που ζεις στο σκοτάδι και στην απάτη. Είναι στενομυαλιά. Μα η στενομυαλιά θα θεραπευτεί τη στιγμή που θα την παραδεχθείς. Όσο θα τη θεωρείς ευφυΐα, ελευθερία και δόξα θα ταλαιπωρείσαι πικρά.
Είναι αλήθεια, πως οι άλλοι μας απομάκρυναν από τον Θεό και μάλιστα αυτοί που

καλούνται να μας συνάξουν κοντά Του. Αυτοί οι αξιοδάκρυτοι που δεν πίστευαν αυτά που έλεγαν και δεν τα ζούσαν, ανέντιμοι υποκριτές. Μα τα ποσοστά ευθύνης κυμαίνονται και αιωρούνται επί πολλών κεφαλών και δεν απομακρύνονται καθόλου των δικών μας. Ο καθένας θα δώσει λόγο για τις προσωπικές του πράξεις.

Ό,τι κι αν έγινε μέχρι χθες μπορεί να διορθωθεί σήμερα, τώρα. Όλοι ζητούν το αποτίναγμα του νέφους που στεφανώνει τις πόλεις μας και κανείς δεν κάνει μια κίνηση. Αγνοεί; Δειλιάζει; Φοβάται; Τι συμβαίνει;

Η Ορθόδοξη πνευματικότητα έχει μια κληρονομιά αγιότητος, επιδεικνύει τρόπο επικίνδυνης ζωής κι όχι φλυαρίες κι ατέρμονες συζητήσεις των σχολαστικών, με τους ορισμούς των ορθολογιστών και τις πομπώδεις δισασκαλίες των ηθικιστών. Κελαρύζει δροσερό νεράκι στα χωράφια των καρδιών και ξεδιψά πραγματικές ανάγκες απαιτητικών ανθρώπων. Ο ασκητισμός της, η ταπείνωσή της μας οδηγούν σε πεδίο βολής και εκτόξευσης. Η Ορθοδοξία δεν είναι η πιστή τήρηση μερικών υποχρεωτικών κανόνων κι ενός τυπικού που θα πρέπει να απομνημονευθεί. Μάλλον πρέπει να σιωπήσουμε και να ακινητοποιηθούμε. Να μη μιλάμε πολύ ούτε περί Θεού, αλλά να αποκτήσουμε τρόπο ζωής διαφορετικό. Η ζωή μας να μιλά. Κι όχι να μιλά για να μιλά. Η παραδοχή και η κατανόηση των άλλων είναι μια από τις οδούς της θεώσεως και της καταργήσεως της μοναξιάς. Γνωρίζω καλά πως όλοι αυτό ποθείτε κι ας μην το εκφράζετε, αυτό φανερώνει κι η τυχόν αντίδρασή σας στη φτώχεια μου.

Πρέπει ν’ αφήσουμε τα πολλά, όσα δεν είναι αναγκαία, τις γενικότητες και τις ασάφειες. Ο **Παπαδιαμάντης** λέει. κάθε γενικότητα γελοιότητα κι ένας άλλος σύγχρονος σοφός: «Αν προσπαθήσεις να δεις τα πάντα, δεν θα δεις τίποτε» (Βιττγκενστάϊν Λ.). Να γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, πιο συγκεντρωμένοι πιο προσεκτικοί, πιο λιτοί. Να γνωρίσουμε τη σπουδαιότητα της απλότητας. Να είμαστε ευχαριστημένοι μ’ ένα πειθαρχημένο εαυτό. Πρέπει κατά τον απόστολο Παύλο να πεθαίνουμε κάθε μέρα. Αυτό σημαίνει να κάνω ότι θέλω τον εαυτό μου κι όχι ότι θέλει αυτός εμένα. Αυτή είναι η πραγματική ελευθερία. Η λύση του αδιεξόδου. Είναι μεγάλη υπόθεση αυτή. Για σκεφθείτε τη. Ακόμη αυτός ο θάνατος ο καθημερινός σημαίνει πως ν’ αρέσω στον Θεό κι όχι πως θα θαυμάζομαι από τους ανθρώπους.

Δεν χρειάζεται να τα καταλάβουμε αμέσως όλα. Ο σεβασμός μας στις Άγιες Γραφές και στον τίμιο αγώνα αγίων ανθρώπων, ότι κάτι αν δεν καταλαβαίνουμε ας ικανοποιείται με το ν’ αφήνει ακατανόητο και δεν θ’ αργήσει η ώρα που θα φωτιστούμε και θα το κατανοήσουμε. Το να διαστρέφουμε όμως τις έννοιες, για να τις ταιριάσουμε στις ιδέες μας, είναι εγωισμός κι αρχή πλάνης και αιρέσεως.

Όπως κανείς δεν πηγαίνει στον στρατό για να καλοπεράσει έτσι κι η πνευματική

ζωή, η εν Χριστώ, είναι αγώνας διαρκής δίχως άγχος, μα με αγωνία. Μια μάχη σώμα με σώμα, όπου πρέπει να σφαγείς, να θανατωθείς, για ν' αναστηθείς. Κι αυτό γίνεται ήρεμα, σιγά, ανεπαίσθητα, αργά ή σύντομα, ανάλογα με τον πόθο και την αγαπητική βούληση του Θεού. Προσκαλεί **συνεχώς**, προκαλεί επιτηδείως κι ευγενώς ο Θεός, ο Θεός τον άνθρωπο, να δώσει στον εαυτό του χρόνο, να ηρεμήσει και να σκεφτεί και να μη ζει σ' ένα συνεχή στρόβιλο δραστηριότητας. **Θα ήταν αρκετό στον Θεό να υπομένει ο άνθρωπος τον δύσκολο χαρακτήρα του, αφού τον παραδεχτεί, ν' αφοσιωθεί στην άρρωστη γυναίκα του ο σύζυγος, ν' αγαπήσει τους απρόκοφτους μαθητές του ο δάσκαλος, να κατανοήσει την απαιτητική και παράξενη μάνα του ο γιος. Είναι ένας πειρασμός να αρκεστεί κανείς στο ολίγο. Θεωρεί ότι μόνο έκτακτα, μεγάλα και συνταρακτικά γεγονότα θα τον αναδείξουν. Φαντάζεται ευεργέτη της ανθρωπότητας τον εφευρέτη και ιεραπόστολο της Αφρικής. Δεν μπορεί να βλέπει τον Χριστό ν' αφήνει τα 99 πρόβατα για να πάει στους γκρεμούς να βρει το χαμένο ένα.**

Νομίζουμε ότι θα μας ζητήσει ο Θεός πολλά.

Θα ζητήσει μόνο αυτά που μπορούσαμε να κάνουμε και δεν κάναμε.

Δε θα ζητήσει καρπούς εκεί που δεν έσπειρε. Δεν θα πει στον τραυλό γιατί δεν έγινε ιεροκήρυκας και στον χωλό δρομέας. Θα δώσουμε λόγο γι' αυτό ακριβώς που μπορούσαμε να κάνουμε και δεν κάναμε. Θα λαθεύουμε, θα σκοντάφτουμε, θα πέφτουμε, μα θα σηκωνόμαστε. Έχει τόση άπλα, τόση άνεση, τόση ευρυχωρία, η Εκκλησία μας. Στη θέρμη της αγκάλης της χωρούν όλοι, όποιοι και να 'ναι. Το να πέσουμε είναι ανθρώπινο, το να μη σηκωθούμε δαιμονικό. Δεν υπάρχει αμαρτία που να μη συγχωρείται, πληγή που να μη θεραπεύεται. Αρκεί να το επιθυμήσεις, να το θελήσεις αληθινά. Ο Θεός μας θέλει όλους κοντά Του. Αυτό είναι σίγουρο και βέβαιο. Στο χέρι μας λοιπόν είναι να το απολαύσουμε. Μια ακόμη αρχή αυτής της συναντήσεώς μας με αυτόν, στο να σκηνώσει η Χάρη Του ζωηρή εντός μας είναι η καθαρότητά μας. Μόνο με τους καθαρούς ενώνεται ο Θεός.

Πρέπει πρώτα να καθαριστείς για να συνομιλήσεις με τον Θεό, λέει ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος. Και ο αββάς Ισαάκ τονίζει πως πρώτα θα αποσυνδεθείς από την ύλη για να ενωθείς με τον Θεό. Όσο καιρό ο νους, παραμένει απρόσεκτος και ακάθαρτος ο Θεός δεν ελεεί. Με τη σταδιακή κάθαρση έρχεται λύπη στην καρδιά για τ' ατοπήματά μας και την προσβολή του Θεού. Και χαρά, γιατί η

ψυχή αρχίζει ν’ ανασαίνει και να προγεύεται κάποιων θείων, μικρών, αλλά δυνατών και εντυπωσιακών παρηγοριών. Η προσευχή βοηθά σ’ αυτή την κάθαρση και ιδιαίτερα η νοερά. το **Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με**… Πρέπει να τονιστεί πως, όλη η ασκητική παράδοση αποδίδει μεγάλη σημασία στην κάθαρση της καρδιάς και δεν ικανοποιείται σε κάποια εξωτερική τακτοποίηση των ηθών. Είναι αστείο να πιστεύει κανείς πως έχει αποκαταστήσει τις σχέσεις του με τον Θεό επειδή ζει μια τίμια ζωή και αποφεύγει τις αμαρτίες, ενώ στα βάθη της ψυχής του παραμένουν ανενόχλητα και βαθύρριζα τα πάθη. Οι άγιοι Πατέρες συνιστούν θεραπευτικά μέσα για την απελευθέρωση από τα πάθη.

Αν μπορέσεις να δεχτείς το θαύμα πως ο Θεός έγινε άνθρωπος, όλες οι άλλες δυσκολίες είναι μηδαμινές. Ο Θεός κατέβηκε στη γη για να ανέβει ο άνθρωπος . Του άνοιξε τον δρόμο. Τώρα όλα είναι εύκολα. Με την ανάστασή Του νικήθηκε κι ο θάνατος. Έτσι η πίστη του πιστού περιπαίζει τον δαίμονα, τον θάνατο, το κακό, την κάθε μοναξιά.

Μόνο ο αληθινός άνθρωπος του Θεού σκέφτεται την αθάνατη ψυχή του. Δεν προσδοκά ανταπόδοση. Χαίρεται να χαρίζει σαν να λαμβάνει. Ένα σκοπό έχει. Πώς να σωθεί. Αγαπά γιατί είναι έξυπνος. Δεν έχει οκνηρία, διχασμούς και δισταγμούς, άγχος και αμφιβολίες. Χαίρεται να υπακούει. Δεν κάνει τίποτε μισό. Ξέρει κι αγαπά να σωπαίνει. Είναι γνήσιος, αυτός που είναι, ατόφιος, ειλικρινής. Θα μπορούσε βεβαίως ο Θεός να επέμβει δυναμικά στη ζωή μας και να μας κάνει θέλοντας και μη καλούς. Αλλά αυτό όπως καταλαβαίνετε είναι μακράν του σχεδίου της αγάπης του Θεού. Η αγιότητα δεν είναι δοτή. Ο Θεός δίνει συνεχείς ευκαιρίες κι ερεθισμούς, αν ο άνθρωπος της εκμεταλλευτεί καλώς. Ο Θεός στο ένα βήμα μας κάνει δέκα. Αλλά πρέπει να κάνουμε πρώτα το δικό μας ένα. Αδυνατεί, θα λέγαμε, ανθρωπομορφικά να επέμβει δικτατορικώ τω τρόπω και να μας αναστατώσει. Είναι απεριόριστα ευγενής λοιπόν κι ευαίσθητος ο Θεός.

Ο υποκειμενικός λοιπόν παράγοντας στην προς Θεόν πρασαγωγή μας είναι απαραιτήτως απαραίτητος. Η συμβολή μας, η συνεργία μας, στον συνεχή αγώνα για τη σωτηρία μας, με πολλή ταπείνωση πάντα, είναι βασική προϋπόθεση μιας αρχής.

Μέσα σ’ ένα κόσμο δίχως σκοπό, με μια **συμφεροντολόγα** αγάπη για τον πλησίον και κακή για τον εαυτό του, που πλησιάζει τον άλλον για ν’ αποφύγει τα ερωτήματα του εαυτού του, η μοναξιά του καταντά φυλακή. Η χυδαιότητα του κόσμου έγκειται στο ότι ζει για το τίποτα κι αυτό γίνεται αφορμή δακρύων για κάθε φιλόθεο και φιλάνθρωπο.

Αναγκάζομαι παρασυρόμενος να υποπίπτω σε αυτό που κατηγόρησα, σε γενικότητες και να σας κουράζω. Ερχόμενος κανείς στο μοναστήρι ένα από τα πρώτα βιώματα που έχει είναι πως όλη του η ζωή είναι μια μπουνιά στο στομάχι του Θεού. Κι αυτή τη μπουνιά του ο Θεός τη χαϊδεύει. Ε, τότε δε σου μένει άλλο από το να κλαις συνεχώς. Κανείς δεν μπορεί να μιλήσει περί Θεού και να πείσει. **Ο Θεός δεν αποδεικνύεται. Φανερώνεται μυστικά στις καρδιές και κάποτε σε τόπους και σε ώρες που δεν το περιμένεις. Ο Θεός μιλά σιωπηλά. Σε τόπους ήσυχους θορυβωδώς. Σε τόπους θορυβώδεις ήσυχα κι ίσως γι' αυτό δεν ακούγεται. Ίσως, μάλλον, δεν θέλουμε να τον ακούσουμε και γι' αυτό δεν τον ακούμε.** Μη μειώνουμε λοιπόν το νόημα αυτών που δεν κατανοούμε. Όλα είναι δύσκολα πριν αυτή τη φανέρωση, τη ζωντανή σχέση, την αποκάλυψη, το νέο τρόπο ζωής. Είναι ένα θαύμα φωτός που σε κάνει να λησμονάς όλο το προηγούμενο σκοτάδι σου, από λεπρός γίνεσαι υγιής, από αμαθής σοφός. Αποκτάς φτερά, νέα όραση, νέα ακοή. Μα δεν πρέπει να λησμονάς τον Ίκαρο, το πολύ φως που τυφλώνει, τη βροντή της σιωπής που κουφαίνει.

Συγχωρέστε παρακαλώ την τυχόν ποιητικότητά μου. Πολλή ειρήνη υπάρχει μέσα στη σιωπή. Μίλα άνετα με τους ανθρώπους, δίχως συμβιβασμούς και υποχωρήσεις. Να είσαι φίλος όσο ξένος με όλους, κατά τον αββά Ισαάκ. Λέγε τη γνώμη σου, δίχως να θες να την επιβάλλεις. Άκου και τον άλλο κι ας σου φαίνεται ανιαρός κι αστείος. Έχει τον πόνο του, την ιστορία του, έχυσε και γι' αυτόν αίμα ο Χριστός. Μη συγκρίνεσαι με τους άλλους, λέει ο αββάς Ησαΐας, είναι ένα επικίνδυνο παιχνίδι. Αν πεις είσαι καλύτερος του άλλου πέφτεις στην υπερηφάνεια. Αν πεις πως είσαι χειρότερος στην κακομοιριά, στην μειονεξία, την αποθάρρυνση, την απελπισία.

Να ενδιαφέρεσαι για την πρόοδό σου στις σπουδές και στην εργασία, μα να ξέρεις πως κι ένας τσαγκάρης κι ένας οδοκαθαριστής προσφέρει έργο χρήσιμο, μπορεί να είναι ήρωας, άγιος. Να κοιτάς να είσαι αυτός που είσαι. Κυρίως μην υποκρίνεσαι τον καλό γιατί είναι βαριά αυτή η αρρώστια κι οδηγεί σε θάνατο. Ούτε πάλι ως εξ' αυτού να γίνεσαι κυνικός και μάλιστα ότι αφορά την αγάπη. Μη βιάζεσαι και μη χασομεράς. **Να είσαι όσο ευγενικός τόσο κι αυστηρός με τον εαυτό σου.** Μη τον αφήνεις εύκολα να χαζεύει και μην τον κουράζεις με προγράμματα που σε λίγο θα τα διακόψεις. Η κούραση κι η μοναξιά γρήγορα μπορούν να σε αρρωστήσουν. Φτιάξτα με τον Θεό. Φτιάξτα με τον εαυτό σου. Φτιάξτα με τους άλλους και κανείς δεν μπορεί να σου κλέψει την ειρήνη από την καρδιά σου. Βρες την ειρήνη στην καρδιά σου και χιλιάδες κόσμος θα σωθεί, λέει ο άγιος Σεραφείμ του Σάρωφ. Έτσι, εσύ, που όλοι νομίζουν πως δεν προσφέρεις τίποτε, μόνο με αυτή την ειρήνη, τη νηφαλιότητά σου, τη χαρά σου, θα έχεις διάρκεια, αντοχή, αποθέματα, σημεία σημαντικά μυστικών μεταμορφώσεων, δυνάμενα να μεταμορφώσουν πολλή από την κακία και την ασχήμια του κόσμου. Όπως μερικά γεροντάκια στο Άγιον Όρος που σε

διδάσκουν μόνο με τη θωριά τους. Η ηρεμία τους, η γαλήνη τους, η στάση τους, ο τρόπος τους, είναι το πιο βροντερό κήρυγμα και μάλιστα στους νέους επισκέπτες του Αγίου Όρους, εσάς, που έχετε τη χάρη πιο έντονη από τον Θεό, να διακρίνετε το γνήσιο, το ατόφιο, το καθαρό, το πολύτιμο.

Είστε καλοί, μα μπορείτε να γίνετε καλύτεροι. Είστε λίγοι, μη φοβάστε. Κι ένας μπορεί να φυλά την αλήθεια, όπως διδάσκει η Ιστορία. Η δύναμη του πνεύματος δεν είναι με τα μεγάλα μεγέθη των αριθμών.
Είναι λυπηρό να βλέπεις τους νέους διαμελισμένους, σκόρπιους εδώ κι εκεί, αφηρημένους, ασυνεπείς. Ενώ μπορούν πολλά. Ας κάνει κανείς πολύ λιγότερα μα ολοκληρωμένα. Είναι κρίμα να 'χει κατακυριευτεί η νεολαία από αυτό το πνεύμα της βαρύτητας, της **πλαδαρότητας**, της **νωχέλειας**, του «**δε βαριέσαι βρε αδερφέ**». Το να έχεις μια γνώμη για όλα, να μισοξέρεις πολλά, να λες σε άλλους ναι ή όχι, είναι σημείο μεγάλης θολούρας και χλιαρότητας, που φανερώνει αναποφασιστικότητα και φαντασιοσκοπία, πνευματική χρεωκοπία και δυστυχία για το μέλλον.

Όταν θα βαρεθείτε όλα αυτά, τα λίγα, τα πολλά, τα μισά κι ασχοληθείτε με το ένα, με σας, με τον Θεό, με μένα, με σένα, τότε κάτι μπορεί ν' αρχίσει. Γι' αυτή τη μεγάλη τιμή της ιδιαιτερότητος του προσώπου μιλά η Εκκλησία μας απλά, καθαρά, συγκεκριμένα. Γι' αυτή τη σπάνια και πολύτιμη, ειλικρινή και αθώα γνησιότητα αγωνίσθηκαν οι άγιοι κι αυτή μας παραδίδουν. Δίχως να προσδοκούν καμιά ανταπόδοση για την αγάπη του αγώνα τους, ούτε από τον Θεό, ούτε από τους ανθρώπους. Αυτό που αναφωνούσε μέσα στον άφατο πόνο της απελπισίας του ο Νίτσε. «Ω μοναξιά, μοναξιά, πατρίδα μου» θα πρέπει να είναι η ιαχή των χριστιανών, κατ' άλλη βέβαια έννοια. Κι αυτό που λέει ο Σαρτρ, πως η κόλαση είναι οι άλλοι, για μας ο παράδεισος να είναι. Ο επίσης απελπισμένος επαναστάτης Καμύ δεν βοηθά με τις συνταγές του τα αδιέξοδα επταήμερα του δύστροπου εικοστού αιώνα. Η λογοτεχνία, η τέχνη, η πολιτική, η επιστήμη, η φιλοσοφία, η θεολογία των εδρών, δεν φωτίζουν, δεν λυτρώνουν την ψυχή του νέου ανθρώπου.

Δεν θα σας κουράσω πολύ ακόμη με τις αποσπασματικές και τηλεγραφικές αυτές φράσεις μου. Θα επιθυμούσα όμως να σας μεταφέρω τις σκέψεις μερικών ακόμη αγίων Πατέρων μας στο θέμα που μας απασχολεί, των σχέσεών μας με τον Θεό, τον εαυτό μας και τους άλλους και της διεξόδου της πολλής μοναξιάς του σύγχρονου ανθρώπου. Θα παρακαλούσα να προσέξουμε ώστε η μικρή συζήτηση που θα επακολουθήσει να έχει βάση της αυτά που ειπώνονται και να περιοριστεί μόνο σε αυτά.

Ο άγιος **Ιωάννης** ο Χρυσόστομος λέει πως δεν είναι καλό ο άνθρωπος ούτε πολύ να

ξεθαρρεύει ούτε να απελπίζεται. Το να έχεις παράτολμο θάρρος σε κάνει να πέσεις κι η απελπισία πεσμένο δε σ' αφήνει να σηκωθείς. Ο αββάς **Δωρόθεος** συχνά μιλά στα ασκητικά του έργα για την κατάκτηση του μέτρου, της ισορροπίας, της ειρήνης και της ταπεινώσεως. Μας θέλει συνεχείς κυνηγούς της ειρήνης. Με την ειρήνη της καρδιάς σου και μόνο, λέει, βοηθάς τους άλλους. Πρέπει να φροντίζεις πάντοτε, συνεχίζει, να βρίσκεσαι σε ειρηνική κατάσταση, ώστε να μη θολώνει η καρδιά σου.

Χρειάζεται να βγάζουμε διδάγματα και συμπεράσματα και να κάνουμε αναλύσεις; Ασφαλώς και βεβαίως όχι. Έτσι θα περιμένω να ακούσω τις ερωτήσεις σας. Διατηρώντας πάντα το παντζούρι ανοιχτό, του παραθύρου που ανοίξαμε μαζί, σ' ένα κόσμο άκοσμο κι όχι κόσμημα, πεπτωκότα και συγχυσμένο, που όμως μπορεί αν θέλει να σπάσει το κέλυφος που δεν τον αφήνει να ανασάνει ελεύθερα κι η μοναξιά του να γίνει ευεργετική, με την αυτογνωσία, την μνήμη του Θεού, τη μελέτη. Ετοιμασία και οδός προς συνάντηση του Θεού και των πλασμάτων του κι ο κόσμος να 'ναι περιβόλι. Αυτά από το Περιβόλι της Παναγίας, νύξεις απλές με τη γνώση πως δεν κομίζω «γλαύκας εις Αθήνας» και τη συγγνώμη για το τυχόν διδασκαλικό μου ύφος.

(Πηγή: "Αντιαιρετικόν Εγκόλπιον")